

Christus in de Hof van Olijven

Er zijn manuscripten die ons betoveren met hun schoonheid. Het Getijdenboek van Katherina van Kleef is zo'n manuscript. Wie er geconcentreerd naar kijkt, wordt meegevoerd naar een kleurrijke wereld van eeuwen her. Het is rond 1440 vervaardigd en wordt beschouwd als hoogtepunt van de Noord-Nederlandse boekverluchting. Katherina van Kleef (1417-1476) gaf opdracht aan een, (helaas) anoniem gebleven, boekverluchter tot het maken van haar Getijdenboek.

Een belangrijk element in dit Getijdenboek is de inleving in de Passie van Christus. De gelovige van de late middeleeuwen verdiepte zich aan de hand van deze rijk geïllustreerde miniaturen in het lijden dat Christus op zich genomen en doorstaan had om de mensheid van zonden te verlossen.

We kijken naar Christus in de Hof van Olijven. Drie van zijn leerlingen, Petrus, Johannes en Jakobus, vallen drie keer in slaap, terwijl Jezus vol angst zijn naderende passie geknield tegemoet ziet.

De 'beker van het lijden' (Matt. 26:39,42; Luc. 22:42) wordt voorgesteld als de kelk van de eucharistie met daarboven de hostie. God de Vader verschijnt om zijn Zoon te zegenen, maar houdt tevens het kruis in zijn hand waaraan Jezus zal sterven.

Op de achtergrond strekt zich een schitterend landschap uit, dat aan de horizon in witte en zachtblauwe tinten vervloeit.

De pelikaan in de linkermarge, die haar jongen voedt met bloed uit haar eigen borst, benadrukt het offer dat Jezus gaat brengen. De strijdende drôlerieën in de ondermarge verbeelden de bespottung waaraan Jezus straks zal worden blootgesteld.

Een miniatuur als een venster.

Ik kijk naar ragfijne lijnen.

Ze overbruggen eeuwen.

Is dit middeleeuwse landschap ook niet als een innerlijk landschap?

Een landschap van de ziel?

Ik voel me verwant aan de slapende leerlingen.

Een regel valt mij in: 'God geeft het zijn beminden in de slaap ...'

*Afbeelding uit 'De hand van de meester.
Het getijdenboek van Katherina van Kleef',
Ludion Uitgeverij, 2009 (zie ook achterzijde)*

>

